

Μακρύ ριζίτικο - συνέχεια

Στόν «Ταχυδρόμο», τ. 23, 9.6.1983, ο δημοσιογράφος Δαβαράκης δημοσίευσε το πιο κάτω σχόλιο, με αφορμή τό άρθρο μου «Μακρύ ριζίτικο για τόν Νιόνιο» στό τρίτο τεύχος του Σχολιαστή.

«Στό κάπως «ειδικό» περιοδικό «Σχολιαστής» που βάζει πολύ ώραία εξώφυλλα, κάποιος Γιάννης Μήλιος (πρέπει να 'ναι άρθρογράφος στό επάγγελμα γιατί από τις 5 υποσημειώσεις του οι τρεις παραπέμπουν σε δικά του άρθρα) προσπαθεί ν' αποδείξει πως ο Σαββόπουλος είναι Έθνικόφρων και Δεξιός -άν όχι χουντικός. Ένα από τά άτράνταχτα επιχειρήματά του: 'Ο Σαββόπουλος λέει «ζήτω ή Έλλάδα και κάθε τι μοναχικό στόν κόσμο αυτό». 'Ο κ. Στεφανάκης της Νέας Δημοκρατίας λέει «είμεθα ολόμοναχοι στόν κόσμο και δε συγγενεύουμε με κανένα λαό». Άρα ο Σαββόπουλος και ο κ. Στεφανάκης συμφωνούν. Άρα ο Σαββόπουλος είναι αντιδραστικός. Καλά, δέν ντρέπονται;»

'Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι άριστερός.

Όχι μόνο γιατί τό όνομά του συνδέθηκε στενά με τή μεταπολεμική ιστορία και τούς αγώνες της Άριστεράς στόν τόπο μας. Άλλά γιατί και σήμερα ο Θεοδωράκης σάν βουλευτής, σάν πολιτική προσωπικότητα, σάν μουσικός, δρ ά μέσα στην Άριστερά, για τή στρατηγική της συγκεκριμένης παραδοσιακής-φιλοσοβιετικής Άριστεράς που τόν εκφράζει. Μπορεί να διαφωνούμε με τή στρατηγική και τήν πολιτική αυτής της Άριστεράς, όμως αυτό είναι άλλο θέμα.

'Ο Μίκης Θεοδωράκης σάν μουσικός, αλλά και σάν πολιτική προσωπικότητα που μπορεί -μέσα από τήν καλλιτεχνική του δημιουργία, αλλά και ανεξάρτητα άπ' αυτή- να συμπυκνώνει και να αναμεταδίδει πολιτικά μηνύματα και ιδεολογία μελοποίησε τήν Όρθόδοξη λειτουργία και κάλεσε, μέσω του τύπου, τό λαό στις εκκλησίες γιατί -λέει- «ή Όρθόδοξη είναι τό λίκνο του έθνους». Σ' αυτό του τό εγχείρημα, που είχε κυρίως ιδεολογικά παρά καλλιτεχνικά αποτελέσματα (ο Θεοδωράκης παραμένει ένας κορυφαίος μουσικός), όλος ο τύπος, άριστερός, προοδευτικός, δεξιός, τόν αγκάλιασε. Οι περισσότεροι δημοσιογράφοι ένθουσιάστηκαν.

Τό «άνοιγμα» του Θεοδωράκη στό όρθόδοξο «λίκνο του έθνους» δε σχετίζεται παρά μόνο έμμεσα με τή στρατηγική και τήν πολιτική του κόμματός του - δηλαδή μόνο σ' ό,τι άφορα κάποιες βασικές μέν, αλλά γενικές ιδεολογικές συντεταγμένες. Δέν πρόκειται όμως ούτε για μία προσωπική στάση. Πρόκειται για

μία ιδεολογική συγκυρία με κάποια σπμαντικότερα νέα στοιχεία.

Λέμε ότι ή συγκυρία είναι νέα γιατί έχει τούτο τό εκπληκτικό χαρακτηριστικό: 'Οδηγεί στρατιές ολόκληρες διανοουμένων, με ριζικά διαφορετικές πολιτικές και ιδεολογικές τοποθετήσεις, από τήν άκρη Δεξιά, μέχρι τήν κομμουνιστική Άριστερά, να φαντασιώνονται με πάθος ένα μοναχικό και περιούσιο έλληνισμό μέσα στην οικουμένη. 'Ο έλληνισμός είναι περιούσιος, μάς λένε, φτιάχνει στόν κόσμο έναν «άλλο γαλαξία», κυρίως γιατί πιστεύει στην Όρθοδοξία.

Εμείς πιστεύουμε ότι ή Άριστερά, όλοι οι άριστεροί, ιδιαίτερα οι άριστεροί που επιμένουν να θέλουν να είναι μαρξιστές, πρέπει να αντιταχθούν στό νέο έλληνο-χριστιανικό ρεύμα:

Όχι μόνο γιατί για τούς άριστερούς και τούς μαρξιστές, ή θρησκεία «δέν είναι παρά τό φανταστικό αντικαθρέφτισμα μέσα στό κεφάλι των ανθρώπων, των έξωτερικών δυνάμεων που έξουσιάζουν τήν καθημερινή τους ζωή!». Ούτε ακόμα γιατί ή ελληνική Άριστερά έχει πίσω της μία ολόκληρη ιστορία ιδεολογικών αγώνων -με πρωτοπόρο τόν Γ. Κορδάτο- ενάντια στή θρησκευτική έκδοχή της κυρίαρχης ιδεολογίας. Ούτε τέλος, γιατί οι μαρξιστές, επειδή ακριβώς θέλουν να πλησιάζουν τά κοινωνικά φαινόμενα με έπιστημονικό τρόπο, ξέρουν πολύ καλά, αυτό που ξέρουν κι όλοι οι άλλοι που ασχολούνται με τις «έπιστήμες του ανθρώπου». 'Ότι δηλαδή «άπ' όλες τις δυνάμεις που διεκδικούν τό χώρο της έπιστήμης, ή θρησκεία, μόνη, άποτελεί τό σημαντικότερο έχθρό... Δέν πρόκειται για μία έπίθεση του έπιστημονικού πνεύματος στό χώρο της θρησκείας, αλλά τουναντίον, για μία έπίθεση της θρησκείας στή σφαίρα της έπιστημονικής σκέψης»².

Κυρίως οι άριστεροί, όλοι οι άριστεροί, πρέπει να αντιταχθούν στό νέο έλληνοχριστιανικό ρεύμα, γιατί στό όνομα της μοναχικής και μονα-

δικής περιούσιας ελληνικής φυλής, στό όνομα της «νεοελληνικής ιδιοπροσωπίας» και του «άναντικατάστατου προσώπου», επιχειρεί να συσκοτίσει τούς κοινωνικούς αγώνες και τις ταξικές αντιθέσεις, τήν πάλη των λαϊκών δυνάμεων ενάντια στην έξουσία του κεφαλαίου, για τό σοσιαλισμό.

'Ο Σαββόπουλος δέν ξέρω αν είναι (πλέον) άριστερός. Άλλωστε έλάχιστα με ενδιαφέρει.

Ξέρω όμως ότι ιστορικά ο Σαββόπουλος συνδέεται με τήν Άριστερά, ή έστω μ' ένα κομμάτι της. Από τήν εποχή του «Βιετνάμ» και του «κόκκινου ήλιου» από τά «φασολάκια» τό «λουρί και τό σουγιά» του Εύριπίδη, μέχρι τόν «πολιτευτάκια», τά «παιδιά που είναι στό κόμμα» και τόν «Νίκο», ο Σαββόπουλος δέν ήταν άπλώς ένας μουσικός, αλλά ένας μουσικός που παράλληλα λειτουργούσε μέσα και για τήν Άριστερά.

Αυτό που ήθελα να δείξω με τό άρθρο μου είναι πως σήμερα, τό κυρίαρχο χαρακτηριστικό στή στάση του Σαββόπουλου είναι ότι συμπορεύεται με τό νέο χριστιανοεθνικιστικό ρεύμα, τό τόσο προσφιλές στόν τύπο.

'Η κινδυνολογία είναι μία πολιτική στάση που άπορρίπτω. Δέν μπορώ όμως να μή σκεφτώ τί ακριβώς παράγει ή ιδεολογία του περιούσιου λαού όταν συγκροτείται πολιτικά.

Και πάντα οι φιλελεύθεροι, οι «προοδευτικοί» και οι δημοσιογράφοι τους είναι που τής άνοιγουν τό δρόμο, γιατί αυτοί πάντα «δέν καταλαβαίνουν».

'Όλη αυτή ή ιστορία μ' έκανε να ξαναθυμηθώ τά «Σχόλια του Τρίτου». Έλεγε λοιπόν ο Μάνος Χατζιδάκις: «Και ο δημοσιογράφος ο άνώτατος άρχων... καθορίζει τιμές, αξίες και εισόδους στό χώρο της άθανασίας, με αυθαίρετες προδιαγραφές που τις χαράζουν ιεροφάντες της μετριότητας και της άνυπαρξίας. 'Ο Δημοσιογράφος είναι και Ποιητής. 'Ο Ποιητής άμφισβητείται αν τύχει να μή είναι και δημοσιογράφος... 'Ο Δημοσιογράφος μπορεί να είναι και πολιτικός σχολιαστής. Πολιτικός σχολιαστής δε γίνεται χωρίς ταυτότητα δημοσιογράφου... 'Ηθικόν, ό,τι έχει έλευθέρως και δημοσιογραφικόν. Άληθές ό,τι μάς φανερώνουν των έφημερίδων οι γραφές, και Έθνικόν, ό,τι άληθές για τις έφημερίδες και ήθικόν»³. Ταιριάζει καλά για όρισμένους δημοσιογράφους.

Υ.Γ. 'Ορισμένοι παλιοί φίλοι μου με κατηγορήσαν (σε κάποιους άλλους φίλους μου), ότι είμαι «ζντανοφικός» (!) γιατί λέει, έξεταζω τήν τέχνη μόνο από ιδεολογική σκοπιά. Όμως, παλιοί μου φίλοι, όσο κι αν έχειτε καθήλωθεί στόν Σαββόπουλο (γιατί άπ' όσο θυμάμαι δέν είσατε ούτε θρησκοί, ούτε όπαδοί της έθνικής όμοφυχίας, ούτε «ριζίτες»), πως είναι δυνατόν να ύποστηρίζετε στά σοβαρά ότι ακόμα και οι συννευξίες που δίνει ο Σαββόπουλος, οι μονόλογοι του από τό ραδιόφωνο κλπ., είναι τέχνη. Κι αν όρισμένες φράσεις μέσα στή συνέντευξη είναι παρόμοιες με κάποιες άλλες μέσα στους τοίχους, αυτό δέν ύποδεικνύει άραγε ότι συχνά είναι όχι μόνο δυνατή και θεμιτή, αλλά και αναγκαία μία ιδεολογική κριτική της καλλιτεχνικής παραγωγής; Μή μου πείτε τώρα ότι επικρίνετε τή «Λειτουργία» του Μίκη μόνο και μόνο επειδή κρίνετε ότι «ύστερεί καλλιτεχνικά»!

Γιάννης Μήλιος

1. Φρ. Ένγκελς, «Αντι-Ντύρινγκ».
2. Sigmund Freud, «Neue Folge der Vorträge zur Einführung in die Psychoanalyse».
3. Μ. Χατζιδάκις, «Έκμαγείο μέλλοντος χρόνου», από τά «Σχόλια του Τρίτου».

